

UJVIDÉKI HIRLAP

POLITIKAI ÉS VEGYESTARTALMU LAP.

Megjelenik minden szerdán és szombaton.
Előfizetés: egész évre 8 frt, félévre 4 frt, negyedévre 2 frt.
Egyes szám ára 10 kr.
Kapható Hergler Ágoston könyvkereskedésében.

Felelős szerkesztő:
dr. Nemes Sándor.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Erzsébet tér 6-ik sz.

→ Kéziratok vissza nem küldetnek. ←
Hirdetések díjszabály szerint.

Színházügyünk.

(Dr. K. K.) A városi képviselő-testület határozata értelmében a kenyér-utcai színháznak esufolt rozzant felszer. 1891. év végével rendeltetése alul elvonatott, a szerb színi társulat vendégszereplésének befejeztével a határozat végre is fog hajtatni és Thalia majd egyelőre sikertelenül keres magának városunk falai között egyéb menedéket. Nincs ugyanis városunkban olyan terem, melyben tisztességes színi társulat még csak ideiglenesen is előadásokat tarthatna mi által mind jobban előtérbe lép azon fontos kérdés, miként kelljen e bajon segíteni.

Számolnunk kell ugyan azzal, hogy egyesek akadnak kik a színházhiányt bajnak egyáltalán nem tekintik, sőt örövendve látják, mikép a színészet Ujvidékről ki van küszöbölve, mert törvényhatósági nyílt közgyűlésen a színházat az erkölestelenség és ledér mulatságok fészkeinek bélyegezték; de meg vagyunk győződve, hogy e nyilatkozat városunk intelligenciájának általános véleményét vissza nem tükrözi és hogy lakosságunk java a műveltség oly fokán áll, mikép felfogja, hogy a színház nem az érzékek esiklandozására, hanem valóságos izlés erkölesnemesítő és művelődési missiónak teljesítésére van hivatva.

A létért való küzdelem ugyanis eltompítja nemesb gondolkozásunkat; az önzés, a kapzsiság, melyet az anyagi világban észlelünk, kiöli az emberekből az ideált: kell tehát, hogy a szépművészetek ápolása által fentartsuk és felköltsük azt, mi az embert a mindennapi érdekharezsból kiragadva magasb eszmék iránt fogékonnyá teszi. A ki a színészetet mint a szépművészetek egyikét ily szempontból felfogja, tudni és érezni fogja, hogy nagy hiányban szenvedünk ha Ujvidéknek hosszú időn át nem lesz alkalmas színháza.

De hogyan teremtsünk színházat ha arra való pénzzel nem rendelkezünk? Hangoztatva lett ugyan e lap hasábjain, még pedig dicséretes szándékkal, hogy a színi kerület elejtésével a városi képviselőtestület a sulykot elvetette, mert hamar nagyobb színterem híján vagyunk, legalább nyári színi kerületet lehetne alkotni. De mi e nézetet nem osztjuk.

A színi kerülethez való esatlakozást elhibázott lépésnek tartanók, mert ál-

dozatot hozni, midőn sem azt nem tudjuk minő kétes existenciájú színi társulattal leszünk boldogítva, sem pedig azt milyen idényben fognak hozzáunk ellátogatni, még akkor sem volna ezélszerű, ha városi financiaiink rózsásb viszonyok közt volnának. Amellett a színi kerület felállításának költségeit szakemberek approximativ becslése szerint bátran 5000 frtra lehet venni, úgy hogy az évi járulékkal együtt a városnak évente 1000 frtot kellett volna kétes értékű színi kerületre áldozni. S hogy e kétes eredmény a városi képviselőtestületet a céltalan költsékezéstől visszatartta csak annak tanúbizonysága, hogy e határozat higgadt megfontolás tárgya volt.

A színi kerület eszméjével főképp azért nem tudunk megbarátkozni, mert a félrendszerű szabályok rendszerint nem üdvösek. Ujvidék városának, ha akkora intelligenciája és anyagi ereje, hogy egy rendes színházat a maga emberségéből is felépíthet. Mihelyt az a dűledező kenyérutcai alkotmány rég kiérdemelt sorsát elérve le lesz bántva, a színház szüksége mindinkább érezhetővé lesz, úgy hogy bátran remélhető, mikép azon elemek is, kik a színházat manapság mint valami pokoli dolgot kárhoztatják, lelkesedve fognak érte síkra szállani. Hiszen csak körműkre égjen a dolog, majd másképp beszélnek!

A színháznak finanszírozása pedig — mert ez a fődolog — nem tartozik a lehetetlenségek sorába. Látva, hogy a zombori esinos színház csak 60.000 frtba került, 100.000 fttal Ujvidék városának is elég megfelelő színháza állíthatunk elő s ezen összeg részint a városnak évi járuléka, részint páholyalapítványok és egy a magas kormánytól kieszközölendő jelentékenyebb adomány útján előteremthető.

Csak összekulesolt kezekkel nem szabad a dolgot nézni, az ügy iránti érdeklődést óbren kell tartani sőt szélesb körökben felkölteni, hogy az ige elvégre testté válják s Ujvidék városa ne csak hirdesse, hanem be is bizonyítsa, miszerint az „intelligens” epithetonra méltán igényt tarthat.

Biztosítsunk!

A komoly törekvésre ezéző emberiség alkotásai és a civilizáció magasztos vívmányai között alig találunk hasznosabb intézményt, mint a biztosítást általában.

Különösen az életbiztosítást tartjuk e helyen kiemelendőnek. Van-e családapa, ki ne viselné szíven családjá jövőjét és sorsát? Bizonyára nincs! A test és szellem vállvetett küzdelmei a család fők közös sorsa. Azonban — fájdalom — mily gyakori eset, hogy családunkért való küzdelmünk első felbuzdulásában már megbénul akaraterünk, közbelép az a „valami”, mit mi isteni gondviselésnek nevezünk és családunk, melyért szeretetünk hevében mindent képesek lettünk volna áldozni, árván és támasz nélkül marad vissza. Az a hivatalnok, kinek életbenlététől függ a család existenciája, bizonyára nem talál üdvösebb módot a családja jövőjéről való gondoskodásra, mintha havi fizetésének egy esekély részét életének biztosítására fordítja. Az a földbirtokos, ki egy-két évi rossz termés következtében adóssággal volt kénytelen megterhelni birtokát, kétségkívül igaztalan volna családja iránt, ha ezen terhet nem igyekezne egy életére szóló biztosítási kötvénnyel fedezni, hanem családjára hagyván e teher viselését, annak esetleg tönkremenését okozza. Az a kereskedő, ki minden pénzt üzletébe fekteti, ahelyett, hogy évenként az üzleti nyereségek egyik részét az üzletből kivenné és azt családja javára egy életbiztosításban gyümölesöztetné, bizonyára nem számított azon esélyekkel, melyek üzleti pangás által előállhatnak, mely esetben a biztosítási kötvény — eltekintve a halálesetből származó esedékesség előnyétől — visszavásárlási értékkel bírván, pillanatnyi segélyeszközüül annak már három évi fennállása után is felhasználható.

Ugyanezen körülmények jönnek számba iparosainknál, kik még azt sem mondhatják, — mint pld. a hivatalnok — hogy családja nyugdíjat fog kapni halála után.

De különösen birtokos osztályunkkal szemben tartjuk kiemelendőnek az életbiztosítás előnyeit. Statisztikailag kimutatható, hogy az örökségi adók magassága és halmaza az örökösök legalább 95 %-át azon kellemetlen helyzetbe sodorja, hogy az örökölt birtokot kölcsönök felvétele által megterhelni kénytelenítettvén, már apriori oly terhek viselése is háramlik rá, melyek a birtokjövedelem arányához képest túlságosan magasak és a birtokot idővel idegen kézre játszik. Ki mondhatja tehát, hogy ily és ehhez hasonló számtalan esélyek kikerülése szempontjából is egy életbiztosítási kötvény minden komolyan gondolkozó családapára nézve nem elkerülhetetlen szükséges?! De sőt szükséges ott is, hol az anyagi viszonyok különben rendezettek, lévén a gondos ember első és feltétlen kötelessége a vagyonnak szaporítása és ezzel a jólét meg-

teremtése. Mert hiszen egy életbiztosítás megkötése által épenséggel nem szegényedünk, sőt ellenkezőleg: gyarapszunk anyagilag. Tehát a saját érdekünk kívánja leginkább, hogy az életbiztosítási eszmét mi is tehetségünkhez mérten felkaroljuk, úgy mint azt a külföld teszi, hol ezen intézmény már rég óta intenzívebb, mondhatnám általános kiterjedésnek örvend.

Valóban megnyugvásaul szolgálhat a biztosító intézeteknek - visszapillantva lefolyt működésükre - látni, hogy a nyomor küszöbén álló emberiség százezereinek, midőn mindenük a lángok martalékává esett, midőn a jég mindenüket elpusztította és midőn a család legdrágább kincsé: a kenyérkereső családfő elköltözött az élők sorából - mint vigaszt és enyhethető apostolok megjelentek, hajlékot építve a hajléktalannak és kenyeret adva az éhezőknek.

Jól tudom, hogy akadnak olyanok, kik mosolyogva azt fogják erre válaszolni, hogy hiszen „fizettünk érte”. Igaz, de hát édes istenem, nem kell-e mindenért adoznunk? És nem tartozunk-e hálával a kor ezen nemes és magasztos vívmányai iránt, melyek csekély megterheléssel lehetővé tették nekünk a legszomorabb eshetőségek ellen védekezni és elűntetni a kényes természetű csapások nyomát?

Védekezzünk tehát a csapások ellen, amennyire azt a körülmények megengedik, mert a biztosítási intézmény is csak akkor fog feladata magasztára emelkedhetni, ha minél számosabban és általánosabban fogják annak áldásos működését pártolni és köréje csoportosulni: mert a nagy számok törvénye teszi csak lehetővé, hogy ezen intézmény teljes felvirágzásra jusson.

Balkányi S.

Naplómból.

Ha olykor-olykor visszagondolok rá
Ugy kaczagok . . . s szemembe köny tolu
Szegény fiu!

Midőn először láttam
Leveti kalappal állt elém . . . „miért
Tisztelt meg így barátom? . . .” „Köszökök!”
Felelt. „Én főlem? Jaj de rossz helyen!”
„Ki tudja? — nem pénzt!” „hát?”

„Baráti szívet!”
S karomba zártam. Így levénk barátok.
Egy délután meg nagy kaczagva így
Lepett meg: „ballod-é, én szeretek
S megnősülni!” — „Te kétszeres bolond!”
„Nem én! mert mást veendek feleségül
S nem azt, a kit imádkok!” —

„Hogy-hogy!?” — „Ej,
Szegény leányt szeretni már divat
Mínálunk — hisz te is púéta vagy . . .”
„Nos, azután?” — „Hát szegény leány
Beteg, de meggyógyalni pénze nincs.
— Magannak is csak anyyi, hogy belőle
Nem haltam eddig éhen . . . Elveszek
Egy vén esaplárnét . . . majd a pénzéből
Kigyógyul Esztikém! Nos?! mit felelsz!?”
„Azt, hogy bolond vagy.”

„Meglehet!” hanem
Azért kivitte, s szörnyen kaczagott
Kóvér menyasszonyának . . . Esztike
Pedig, mikor megtudta, homét
Jön gyógyszere, arczába vágta mind

A szini kerület ügye.

Szabodka városának a szini kerületre vonatkozó javaslata, mely Szabadka, Zombor, Baja városok küldötteiből alakult értekezlet részéről elfogadott, s amely most már e városok törvényhatóságainak jóváhagyását várja csak, rövid kivonatban a következő:

A szövetkezés 5 évre terjed s kezdődnek 1892. évi szeptember 1-től.

A szövetkezés kölcsönös szerződések által biztosított, melyekben kikötendő:

a) Minden egyes a szövetkezésbe belépett szinikerület állomásain szinügyi bizottság vagy szinpartoló egyesület alakítandó, melynek feladata a közönségben a pártolási szellemet fenntartani és fejleszteni és a társulatot kész hirtellett várni. E bizottság vagy egyesület alapszabályait a viszonyokhoz s egyes városok körülményeihez képes: önmaga alkotja.

b) Minden egyes város a működés tartama szerint a szinészetet bizonyos s előre megállapítandó segélyben (subvenció) részesíti: a mely összeg felerészben előre, fele utólag volna kifizetendő, a mely segélyből azonban 15—20% új szinművek beszerzésére fordítandó.

c) Szabadka és Zombor kivételével a többi városokban szinidényüknek megfelelő alkalmas működési helyiség nem lévén, óhajtandó, hogy a szinbizottságok vagy a szinügypartoló egyesületek a városi hatóságok hozzájárulásával eszközöljék ki, hogy vagy maguk a városok, vagy részvényesek által mindezen helyeken alkalmas szinkörök építtessenek, melyek díjtalanul, vagy legalább is mérsékelt árért adásának a szintársulat rendelkezésére.

d) A Bács-Bodrogi megyei kerületi szintársulatnak helyein az egész év folyamán más szintársulatnak engedély nem adható, egyéb művészeknek, bűvészek és daltársulatoknak is csak pár előadásra átutazólag (bellügyminiszteri rendelet értelmében 6 előadásra), s ezen

előadások után bizonyos díj is szedendő, mely a színházi felszerelésre lenne fordítandó de a kerületi szintársulat működése előtt egy hónappal már semmi esetben sem; kivéve Ujvidéket és Zombort, a honnan természetesen a szerb szintársulatot kizárni nem lehet. És ezt a szövetkezésbe lépett városok készségeggel megtehetik, mert így minden évben biztosan egy kiválóan jó társulatot és jó műsort kapnak s nem lesznek kitéve évenként annak, hogy 3—4 szer mindenféle harmad negyed rangú társulatot lássanak falaik közt és nem lesznek kitéve ezek garázdálkodásának és zsarolásának, melyek csak a szinművészet hitelét rontják és a pártfogási kedvet csökkentik. A nagy közönség pedig előre tudni fogja, hogy évenként mennyit kell házi költségvetésébe fölvennie, a valódi szinművészet élvezetére.

A „Bács-Bodrogi megyei szinikerület”-ben a működési idő beosztására vonatkozólag a következő váltakozó rendszert ajánlja:

Az 1892—93-ik szini évadra.

Zombor szept. október időtartam	2 hó.
Szabadka nov. decz. jan.	3 hó.
Zombor február	1 hó.
Baja márczius április	2 hó.
*Ujvidék május	1 hó.
Ó-Kanizsa június	1 hó.
Szabadka Palics jul. aug. közepéig	6 hét.

1893—94-ik szini évadra.

Baja szeptember október	2 hó.
Szabadka november január	3 hó.
Zombor február ápril	3 hó.
Ó-Kanizsa május	1 hó.
*Ujvidék június	1 hó.
Szabadka (Palics) jul. aug. feléig	6 hét.

Az alakítandó szinikerület minden egyes városa és községe rang és képesség szerint a következő anyagi segélyösszeggel (subvenció) járulna a szinügy támogatására:

Szabadka évenkénti 2000 frt.

A csaplárné urának, s három napra
Halott volt.

Ő meg eltemetteté
S tánezolva űte meg torát szobámban
S fáradtan üt b . . . „oh, ha megnyaghatnám!”
Sohajtott . . . „Majd megnyugszol odalenn”
Feleltem én „Igaz . . .” viszonzra rá
S mellébe vágta kését . . . kaczagott
Míg buggyán vér festé ajkait
„No, tisztelen az özvegyemet!” — s eldölt.

Ha olykor-olykor visszagondolok rá
Ugy kaczagok s szemembe köny tolu
Szegény fiu! . . .

Váradi Antal.

Mi egy asszony!

Havessi A.

„Oly házon, melyben asszony ninesen,
nincs is semmilátni való” ennél jobban dicsérni
asszonyt nem igen lehet.

Arx, mors, rex, ecclesia, femina, pons
lana — Angoország esodái, mondják a mal-
táiak s a min látják, a hét esoda közt szere-
pelnek az asszonyok is. Vannak olyan köz-
mondások is, melyek kevés jót mondanak az
asszonyokról. Különösen a könnyelműségüket
helyezik sokszor drasztikus világításba. — Va-
lenciában például ezt mondják, hogy „Valen-
eziában a hűskáposzta, a káposzta viz, a fér-
fiak asszonyol s az asszonyok semmik.”

A marsellek mondása, hogy „Marseille

az asszonyoknak menyország, a férfiaknak ké-
ménytűz s a szamaraknak pokol,” mely mon-
dással az asszonyok könnyelműsége, a fér-
fiak nyomora s a szamarak túlterheltsége van
jelezve.

Sohol a világon nem érvényesül a dolce
far niente annyira, mint a törököknél; a sem-
mittevés valóságos átk a törököknél. A török
nők szórakozásai a séták, zárandokolások,
soierék, s életük azért mégis csak szomorú,
mert nem nélkülözik a komolyságot kötelessé-
get és az erényt.

A vadak az asszonyokat csak munkájuk
után becsülik, azért igen alárendelt szerepet
játszanak.

A hűei asszony buzgóbban kezeli az evezőt
férjénél s mialatt a kormányrudat lábával
igazítja a csónak fenekén fekvő esecsemőjét
is gondozva felügyel az üstben pöfögő riská-
sára s egy időben élénken esevég társnőjével.

A dahomei katonának annyi felesége
van, a hányat el tud tartani, természetesen a
munkát is ezekre hagyja.

A kaffir hason fekve nézi feleségét, ki
fapipával szájában a hátára kötött gyermekkel
végzi a legsúlyosabb házi teendőket. A bom-
bey vadak feleségeinek az napon is el kell
készíteniök férjük számára az ételeket, mikor
szülnek: megszoztatva az újdonszülöttet, a
földbe ásott falevelekkel kibélelt oduba fek-
tetik s egész nap magára hagyják.

A lob-moriaknál is a nők vállára neheze-
dik a munka java, hanem aztán a kinézésük

Zombor évenkénti	1000 frt.
Baja évenkénti	500 frt.
* Ujvidék évenkénti	500 frt.
Ó-Kanizsa évenkénti	500 frt.

Ohajtandó azonkívül, hogy a szinügyi bizottságok vagy a szinpartoló egyesületek eszközöljék ki a hatóságoknál, hogy a színházak vagy szinkörök díjtalanul engedtesse nek át a megyei szintársulat részére s ezekben a világitás s ott hol a fűtés is szükséges a városi vagy községi költségvetésbe veendő fel, azonfelül a rend- és tűzörök napidijai, mivel ezek a nagyközönség szolgálatára állanak, a szintársulat kiadásait ne terheljék.

A „Bács-Bodrogh megyei szinikerület” pályázat utján mindig egy kiváló ugy anyagi, mint egyéb tekintetben biztosítékot nyújtó szinigazgatónak adandó ki.

A pályázat, kivéve a mostani átmeneti évet, mindenkor már deczember hó 1-én irandó ki.

Az igazgató megválasztása a szövetségbe belépett városok és községek jogköréhez tartozik és pedig oly szavazatarányban, amely segély öszeggel (subventio) járulnak a magyar színészet ügyének emelésére, nevezetesen minden 500 frtnyi subventio után egy szavazat: e szerint Szabadka 4 szavazat, Zombor 2 szavazat, Baja 1 szavazat, Ujvidék *) 1 szavazat, Ó-Kanizsa 1 szavazat, Összesen: 9 szavazat.

A szinikerületben működő szintársulat ügyeit a „Bács-Bodrogh megyei szinikerület” igazgató-tanácsa intézi; ez igazgató tanács tagjai azok, kiket ez állásra a városok és községek kebelében a szinügyi bizottságok vagy a szinpartoló egyesületek saját körükből kijelölnek; ezek száma a főnebbi szavazatokban van megjelölve.

Ez igazgató tanács elnöke évenkénti fölváltva a szövetségbe tartozó városok polgármesterei esetleg szinügyi bizottságok e. i. elnökei.

*) Persze, hogy a javaslatnak városunkra vonatkozó része a febr. 4-ik városi közgyűlésünk határozata folytán már előre nem állhat meg, s ez az egész javaslat módosítását fogja maga után vonni.

si olyan ám. Soványak, összetöpörödtek, ránczosbőrűek, hajuk borzas, hitvány tagjaikat alig fődik rongyok, reszketnek, fáznak a hidegtől.

Borzasztó sorsuk van az áldott állapotban levő nőknek Északamerika vad törzseinél. A lebetegedő nőhöz nem szabad senkinek közelíteni, mert az tisztátlan. Övéi elhagyják, kemény hidegben, esőben, szélben, viharban jajveszékelve fetrengenek fájdalomukban és senki sem siet segítségükre. Az anyává leendő leányokat szülésük idejére sötét kunyhóba zárják s széles szalmakalapot kötnek fejükre, hogy tisztátlan tekintetüket ne vethessék fölfelé.

Afrika nyugati tartományaiban a férj fiatal feleségét kiadja árendába s az így nyert pénzt eliszsza; ha megvénült, túlhalmozza munkával s ha elutazik, bambuszkonyhájába zárja; hanem azért meg van aztán az asszonynak az a nem épen erkölcsös alapon nyugvó joga, hogy cognicht (szeretót) tarthat magának. Még jobban csinálják a szudáni szép asszonyok, akik szerződésileg biztosítják maguknak azt a jogot, hogy minden harmadnap meglátogatták a házi barátjukat a „keif”-et.

Az ussetai parasztasszonyok, kik leginkább gyümölcsöt árulnak, sem igen szívtelenek vevőikkel szemben, kiket a próféta esetleg ut-

Lokális szinügyi dolgok elintézése az illető városok és községek szinügyi bizottsága vagy szinpartoló egyesületek jogköréhez tartoznak.

Egy nyílt levél.

A képviselőválasztások idejében nagy port vert fel az egész országban az eset, midőn Schuster Constantin váci megyéspüspök a csongrádi káplánt, Bajesi Gábort, ad audiendum verbum magához idéztette s nyolcz napra tartóztatta csak azért, mert nevezett káplán nyíltan a nemzeti párthoz szegődött.

E tárgyban Hegyi Antal csongrádi plebános az alábbi nyílt levelet bocsátotta közzé a Pesti Naplóban.

Közöljük ez érdekes levelet egész terjedelmében, mert ebből is láthatni, hogy milyen igaztalan eszközökhöz nyult a kormány, hogy terrorizálhasson, s mert kiváló bizonyítékát látjuk azon elkeseredésnek, melyet ezen sok mindenféle törvénytelen eljárás az egész nemzetben felkeltett, — bizonyítéka ez akkor, a midőn a türelem s béke apostola, egy felszentelt pap, az igazságnak szavával ugyan, de kiméretlen hangon emel saját egyházi hatósága, felszentelt püspöke ellen szemrehányást:

Nagyméltósága s fötisztelendő püspök ur! „Az ártatlan és igazat meg ne öld,” mondja az irás Móz. II. 23. 7. Kegyelmisséged pedig segédársamat, Bajesy Gábor csongrádi káplányt, minden igaz ok nélkül, még január 30-án letartóztatta s mai napig fogva tartja. A törvény a legnagyobb gonesztevőnek is megengedi a védekezést, sőt ha nem akarná magát védelmezni, hivatalból állit melléje jogvédőt: Kegyelmisséged ellenben minden kihallgatás nélkül ítélte börtönre ezen ártatlan paptársamat s megvonta tőle az önvédelem jogát, mint ha ő alábbvaló volna az akasztófára szánt páriánál. Ezen paptársamnak ugyanis egyetlen bűne, hogy az itteni kormánypártnak a „keresztény polgártársakhoz” intézett meghívása folytán elment meghallgatni Ivánkovics János szeged-rókusai apát-plebánost, mikor a Szivák Imre veszett ügyének támogatása végett jogosnak és törvényesnek állította a csongrádi községhez udvarán tartott beszédében Csáky

miniszternek egyházüldöző febr. 26-iki rendeletét, melyről már az apostoli szentszék kimondotta a maga kárhóztató ítéletét s ennek tudatában káplányom „Eljen Hock János”-sal felelt az aranykeresztes Judás hamis okoskodásaira. Midőn aztán e miatt a kétségbeesett mameluk-párt őt kegyelmességednek följelentette, kegyelmességed titkára által intette meg, hogy hasonló tüntetésektől tartózkodjék, mely idő óta szobájából, a hivatalos ténykedéseket leszámítva, ki nem mozdult, senkivel nem érintkezett s ez nem gátolta kegyelmességedet abban, hogy akkor, mikor már káplányomnak magában véve teljesen ártatlan tüntetését megbocsájtotta s csak azt kívánta tőle, hogy jövőre hasonló lépéstől tartózkodjék, amit tényleg meg is tartott: mint kiszemelt bűnbakot, január 26-án este minden várakozás ellenére Vácra idézte csak azért, hogy pártunkat, az egyesült-ellenzéket, egy szavazattól megfoszsza.

Utódról nem levén gondoskodva, mivel kegyelmességed jó akarata (?) folytán a csongrádi huszonegyezer lelket három káplány helyett kettővel kénytelenítetttem ellátni. Táviratilag jelentettem kegyelmességednek, hogy „Bajesy Gábort a szorgos téli teendők miatt nem nélkülözhetem. A felhozott vádakkal szemben különben is ártatlan. s ha a ft. egyház-megyei kormány ezen ártatlan ember ellenében mégis kortes-eszköznek használtatja fel magát: méltatlan eljárásáért felelősségre vonatom az ország színe előtt!” s kegyelmességed, ki föltétlen hitelt ad minden gézen-guznak, nem hitt az én táviratomnak, sőt nem hitt Hock János országgyűlési képviselő urnak sem, mikor január 29-én személyesen informálta az ügy mibenlétéről kegyelmességedet, hanem megölte az ártatlant s elcsukatta az igazat!! Holott kegyelmességednek tulajdonképen velem lett volna leszámolni valója, ha már kortesszolgálatot akart tenni a kormánynak: a mennyiben azt a Szivákok, kit kegyelmességed 1887-ben elcsapott az egyház-megyei és püspöki uradalom szolgálatából: ismer kulturharcos indítványa s a csongrád-megye visszaélések miatt én buktattam ki a csongrádi mandátum birtokából. Valamint jelentékeny része volt abban is, hogy Sima Ferencz a függetlenségi párt jelöltje, győzelmesen szorítsa ki a tápéi kerületből a kormánypárt keresztény-zsidó jelöltjét és fenekestől megdőljön a korrupció a vármegyei adminisztrációban.

Kegyelmisséged azonban, ugy látszik, talán a multak emlékein okulva, nem érzett

jokba vet. Gyermekeiket természetesen az apák soha sem ismerik el s azok az anyák nyakában maradnak, no mert ott az elcsábított tulajdonképen a csábító.

A khinaiak még a műveltebbek is, azt tartják az asszonyokról, hogy nincsen lelkök, s egyáltalán nem is becsülik ősidők óta az asszonyt semmire. A leányszülőtteket valóságos csapásnak tekintették. Az asszony férjének vagy fivérének szolgálója. Nem eszik velük egy asztalnál, hanem kiszolgálja őket s ha pipáikat megtöltötte, ehét ő is. Hanem azért a khinai nők eléggé műveltek.

Érdekes az abessiniai nők helyzete. A férj soh' sem látja anyósának ábrázatát, s kölesnősen örizkednek a találkozástól. Az asszony soha sincsen férjével.

A tibeti nő rettentően piszkos, de ezt törvényeik szentesítik. Ha ehagyja házat, sűrű fekete szíruppal kell arcát bekennie s a nyilvánosság előtt pedig a lehető legrútábbul kell megjelenie. A tatár nő első tekintetre kedvező benyomást tesz, hanem közelebről elriasztó a ruhájuktól eredő bűz. Alsó ruhát nem hordanak, a felsőt pedig éjjel-nappal magukon hordják, míg a testükről le nem rothad. A tatár nők a világ legpiszkosabb asszonyai.

Sokat nagyon sokat lehetne a nőkről,

mint anyákról beszélni, de elég lesz itt két dolgot szembe állítani. A busman anyák gyermekeiket struczollakkal védik a nap ellen, s ha törzsüket megtámadják, levágják gyermekeiket ujját, hogy később felismerjék. Hahn Theopil beszéli, hogy atyjához jött egy busman asszony, holt gyermekét hozta karjaiban s úgy sirt, hogy a követ is megindította volna. Elbeszélte, hogy gyermeke nyugodtan játszadozott, mikor, egyszer hevesen kiabálni kezdett, oroszlán kapta meg s el akart vele illanni. Odaugrott s gyermekét két lábánál fogva akarta elragadni, hanem a bestia nem tágitott, annál jobban harapta a kis gyermeket. Ekkor az anya tüzecsóvát kapott föl s meggyújtá az oroszlán sörényét; csak ugy bocsátotta el a vadállat zsákmányát, persze már későn, mert a gyermek meg volt halva.

Hatalmas szerepet játszik a nő Queenslandban, hol a legidősebb asszony a horda feje. Ő rendelkezik élet és halál felett, ő ad utasításokat a harezba menő katonáknak. A venezuelai népköltészet sajtáságosan becsüli az asszonyokat: „a leányok aranyból valók, az asszonyok ezüstből, az özvegyek rézből, az öregek pléhből”. Még nyersebb egy másik venezuelai dal: „Feleségem s lovam egyaránt meghalnak; az ördögbe is nem az asszonyt, hanem a lovamat sajnálom”.

hajlandóságot magában arra, hogy engem vonjon felelősségre a mamelukparti viaskodások alapján, aki esetleg rá is koppinthatam volna a jog és igazság határain tulokparaszó magas körmökre: hanem káplányomat szemelte ki főnkelt haragja áldozatául, akit hatalma súlyával kénye-kedve szerint agyonnyomhat s kinek nemesmódjában a sic volo, sic jubeo — így akarom, így parancsolom-féle püspöki tulokparaszó ellen védekezni annál is inkább, mert az 1887-iki követválasztások alkalmával őt hasonlóképp minden ok nélkül eltiporni méltóztatott.

Az okáért az ország színe előtt emelem fel, mint a csongrádi ellenzéki pártok vezére, tiltakozó szavamat kegyelmességednek jogtörő eljárása ellen s mivel kegyelmességed az esztergomi érsekhez szánt fölébbezéseimet ismételve fiókjában felejtette, hasonló eset elkerülése végett, ez uttal tapasztalt igazságtalansága ellen a független polgárok közvéleményére apellállok: mert mint szabad hazának szabadságszerető gyermeke, halálból utálok a zsarnokságot minden kegyetlenségeivel egyetemben, még ha püspöki palástba burkolózik is!

Mint fölkeint szolgálja az egyháznak, kész örömet meghajlok ugyan a püspöki tekintély és hatalom előtt a szent engedelmség azon határáig, melyet a józan ész és a kanoni törvények megszabnak: de mint szabad polgára a szabad magyar hazának, lelkiismeret szerinti politikai meggyőződésemet, melyet az ország szentesített törvényei papnak és polgárnak egyaránt biztosítanak, a püspöki széken ülő magas kortések kedvéért sem vagyok hajlandó feláldozni: mert a szentegyház alapjai, melyben a szabadság istenét imádjuk, itt gyökereznek az édes haza vértől ázott földjében s a milyen nagy és szent kötelességet mér vállaimra az egyház iránti mély hódolatom és törhetetlen ragaszkodásom: népem és hazám boldogítására ép olyakat szab a nem színlelt honszeretet is: amennyiben a pap polgár is egyuttal. Kegyelmességed pedig, mint hú uszályhordozója a kormánynak, a polgárt akarja megölni a papban, hogy akarat nélküli bábja legyen püspöki önkényének és emeltyűje a kormány hatalmának.

Képes volt arra, hogy ellenálljon Virter Lajos nagyprépost és Jung János kanonok urak jóakaró közbenjárásának, kiket táviratilag kértem fel, hogy sziveskedjenek káplányom kiszabadítását közvetíteni. Sőt azon valótlán táviratot intéztette hozzám Bajcsy Gábor nevében: „Sint quieti, sum in seminario, et exspecto dispositionem”. — Legyenek nyugodtak, a papnöveldeben vagyok, várom a püspöki rendeletet. — S kegyelmességed még lelki gyakorlatot végeztet az így eltapodott szegény lélekkel, ki január 30-dika óta még csak tiszta fehérműt sem válthatott, mint hogy egyetlen ruhadarabot sem vitt magával, nem is sejtve a reá váró gyászos megaláztatást. Ugyan minő gyümölcse lehet az ilyen lelki gyakorlatnak, melyet utálatossá tett a legezdarabb önkénykedés?

Kegyelmes püspök ur! A görbe pásztorbotot nem azért adta a Mindenható a főpapok kezébe, hogy azzal a védtelen káplányokat lerángassák a szavazó urna széléről s ily módon megkevesbitsék az ellenzéki szavazatokat, hanem hogy bölcsességgel, igazsággal és szeretettel kormányozzák a nyáját pásztoraikkal együtt, lévén apái és nem zsarnokai a híveknek és papoknak egyiránt. S valóban meg lehet, hogy míg Rozsnyó és Székesfehérvár főpapjai apostoli szellemű körlevelekben látják el utasítással papjaikat a követválasztásokra nézve: Kegyelmességed börtönre veti azon szegény káplánt, ki azon körlevelek értelmében szavazott! Éddig csak azt tudtuk, hogy nincs szíve kegyelmességednek, de most már azt is látjuk, hogy a szapientia is minél kevesebb a váci püspöki katedrán. Am ha ily rövidlátó kegyelmességed, azt ugyan megtanulhatja, hogy többé nem a kassai tótok közt székel, de a honszerető váczmezei papságból soha sem fogja az önértetést kiírni!

Egyebekre nézve hazafias tisztelettel vagyok Csongrádon, 1892. február 8. Kegyelmes-

ségednek alázatos szolgálja Hegyi Antal, s. k. plébános.

Ujdonságok.

(Hirgyártás.) Bizon sok gondot ad 'egy vidéki újságnak szerkesztése, mert olvasóközönségét csak a helyi hírek érdeklik, s a hír, az bizon nagyon ritka. De hát segít e bajon maga a közönség, amidőn esekely jelentőségű tényekből a legérdekesebb híreket állítja össze... pusztá phantasiából. A napokban Ujvidéken időzött Vojnits István Hód-sághon megválasztott országgyűlési képviselő, s egy napi itt időzés után a választásoknál kisebbségben maradt Rohonyi Gyulával másnap Budapestre utazott. De tudva van az is, hogy dr. Flatt Viktor főispán tegnapelőtt szintén felutazott Budapestre. Magában véve mind jelentéktelen s mitsem mondó tények. De nem így a közönség! Megindul a kombinatio minden irányban. S kisüti e tények jelentőségét eképen: A bácskai választások balsikere (de csak a kormánypártra) memi kényszeríti (triviális de általán használt kifejezés) Sándor Béla főispánt. Helyébe Vojnits Pista kerül. Nos?! Nos, és ekkor gazdátlaná válik a hód-sághi mandatum. Ugy beszélnek továbbá, hogy Vojnits jó embere Rohonyinak, s őt akarná helyébe felléptetni. Igen ám, de ehhez engedély kell. S ezért utaztak fel együtt Budapestre. No de hát nem megy a dolog olyan szép simán, mint ahogy ők ketten azt kifundálták, s felülről az volt a válasz: nem lehet, mert mit szólna Tisza Pista meg Gajári. No hát akkor sürgönyözzünk erősítésért. S ezért utazott fel Flatt Viktor dr. Hinné-e valaki, hogy ilyen jó meseköltő legyen a nagy közönség.

(Leköszönés.) Bruck Ferenc igazgató — mint értesültünk — a szabadelvű párt alelnöki tisztségéről lemondott s e lemondását a párt elnökénél bejelentette. Mindenesetre érzékeny vesztesége ez a liberális pártnak, mert Bruck Ferenc, aki hosszú időn át maga vezette a párt ügyeit, igaz buzgalmat s odaadó tevékenységet fejtett ki.

(Elnök kerestetik.) Alig hunyta be szemét a szerencsétlen véget ért Häfner Rezső, a temetésére testületileg kivonult lövészegylet, még el sem költötte a halotti tort, s már is neki indultak lámpával keresni elnököt. Bizony fényes nappal is lámpával kell keresni azt az embert, aki a lövészegyleti elnöknek megkivántató minden tulajdonokkal rendelkezik. Először: tisztviselőség az disqualificál. Másodszor: jó német érzelműnek kell lennie. Harmadszor: egy bizonyos felekezethez tartozó teljesen ki van zárva. Negyedszer és ez a fő: a megválasztandó elnöknek ezen tisztségre sok minden czimen (persze czim nélküli czimen) évenként néhány száz forintot kell ráfizetni. És ez a negyedik szempont ez még nekünk is imponál, mert ebből az egyletnek csakugyan haszna van. Idáig legalább még nem találták meg azt az embert, akit óhajtvá keresnek.

(Fényes bál.) A „Magyar Casino“ kebelén belül mozgalom indult meg, hogy az ez idei farsangon az egyesület egy fényes s nagyszabású táncvizigalmat rendezzen. Az ebbeli írásbeli indítvány tegnap került a választmányi ülés elé, és az határozatilag kimondotta, hogy elvbén maga is szívesen volna a mellett, hogy az egyesület valamely fényesebb mulatság útján manifestálja igazi életrevalóságát, de hát nem lérén erre való pénze csak elvben s csak a papíron tartja meg a fényes bált. Ugy tudjuk azonban, hogy az indítványozók ebben nem nyugszanak meg, s közgyűlés elé viszik a dolgot.

(Életre való pénzintézet.) Még nem tetetett ugyan nyilvánossá az ujvidéki „Központi Hítelinézet“ mérlege, jól értesült forrásból közölhetjük mégis hogy az intézetnek múlt évi tiszta nyeresége 17.200 frt. Ha figyelembe vesszük, hogy az intézet csak egy éve áll fenn, s most szerzi csak összekötéseit, ha figyelembe vesszük, hogy épen ez in-

tézet kezdette meg az olcsóbb pénzkölcsönt, kétségtelenné válik ez intézetnek életrevalósága, s hogy igazgatósága kellő szakértelemmel vezeti az intézet ügyeit.

(A legrégebb zsidó község Európában.) A Görögországhoz tartozó Euböa szigeten még a régi korban zsidó-gyarmat létesült Palesztinából kiköltözött zsidókból, kiknek utódai még most is élnek Cherkisben. Általában a Krisztus előtti századokban már sok zsidó volt Hellaszban, kiket részint kereskedés, részint a római uralom alól való menekülés hajtott oda s a különböző szigeteken, vagy Bizanczban, Szalonikiben, Szmirnában sűrűn lehetett találkozni zsidókkal, kiket a kereszties hadjáratok idejében irtak ki. Később aztán spanyol, franczia és német földről mentek zsidók Görögországba. Cherkisben azonban állandóan megmaradt a zsidó község, mely a legrégebbnek tartja magát Európában. Ruházatjok ma is emlékeztet a görögökre s földműveléssel és állattenyésztéssel foglalkoznak.

(Häfner Rezső.) Csütörtökön délutáni 4 órakor ment végbe a szerencsétlen véget ért Häfner Rezső temetése. Halála az egész városban általános részvételt keltett. Temetésén a nagy számu magánosokon kívül a lövészegylet — melynek az elhunyt hosszú időn át érdemeket szerzett elnöke volt — a hadastyán, a tűzoltó-egylet testületileg jelent meg, azon kívül a kir. kath. főgymnasium ifjusága is kivonult. Amint már megirtuk volt, Häfner gyógyíthatatlan betegségben szenvedett, s ez volt oka öngyilkosságának. Az öngyilkosság eszméjével már hosszabb idő óta tételődött, s barátai körében nem egyszer hangoztatta, hogy reménytelen állapota s rettenetes testi kínjai előbb utóbb arra kényszerítik, hogy fegyvert emeljen maga ellen. Nagyon kötelességtudó ember volt, minek jele, hogy még mult szombaton, bár már alig tudott vánszorogni megjelent a takaréktári igazgatósági ülésen. Kedden délután volt gépészenek Schindlernek temetése s feleségét, a példás s önfeláldozó hitvest — ki különben soha egy perczre sem hagyta őt magára — sikerült reábirnia, hogy a temetésre elmenjen. Alig tette ki lábát a szobából, ajtaját elzárta, néhány sort irt neje részére, s azután végrehajtotta tettét. Egy régi tisztipisztolyal végezte ki magát oly módon, hogy abból 4 lövést tett egymásután szíve tája felé. A halál persze nyomban beállott. A nejehez intézett rövidke levélben töle hocsánatot kér, s megokolja, hogy másként nem cselekedhetett.

(Amerikai humor.) Burlingtonban esett meg a következő mulatságos kis história: az élelmes amerikai kereskedők tudvalevőleg minden talpalatnyi tért felhasználnak, mely hirdetések felragasztására alkalmas, és így a burlingtoni villamos vasut kocsijának belseje is tele van hirdetésekkel. Az egyik ülés fölött egy szabócézég ökölyi botus hirdetése diszelgett, mely ezeken a szavakon végződött: „Az a tiszteletreméltó egyéniség, aki hirdetésünk alatt helyet foglal, a mi eltéphetetlen gyapjadragunkat viseli.“ Annak a hölgynek, a ki egészen gyanuitlanul helyet foglalt az ülésen, halvány sejtelme sem volt arról, hogy a hirdetés mit tartalmaz s csak arra kezdett el fészkelődni, mikor a kocsiban ülők folytonosan ő felé pislantgatva homéri kacagásban törtek ki. A hölgy egy darabig nem tudta ezt a derűtséget megmagyarázni magának, de végre a feje fölött diszelgő hirdetés szövegére esett a szeme és erre fülig elpirulva szállt le a kocsiról és égre-földre esküdözött, hogy a villamos vasut igazgatósága ellen 10.000 dollár iránt kártérítési pört indít.

(Közgyűlés.) A I. ujvidéki nőegylet szerdán 1892. évi február hó 17-én rendes közgyűlést tart.

(Milyen mélyen fagyhat a föld?) Több tudós füződött annak a megállapításán, hogy milyen mélyre fagyhat a föld s kutatásaiban a következő eredményre jutott: Jakutskában a föld állandóan 127 méter mélységig van megfagyva. Ray északsarki utazó a Barowuton, a Balán-földtől északra, az arktikus Északamerikában 10 méter mélységben 20 fok hideget talált. Összehasonlító vizsgálatok nyomán fel lehet tenni, hogy a hideg minden 38 méter mélység után egy fokkal esökken. Ennek alapján Ray a sarki tenger fenékjének mélységét 430 méterre becsüli.

(Pénzintézetí tisztviselők segély egylete.) Érdekes eszmét pendít meg logutóbbi számában, a „Magyar Pénzügy“ című közgazdasági

és pénzügyi szaklap. Felhívja ugyanis a hazai pénzügyi és részvénytársaságok tisztviselőit, hogy alakítsanak „országos segély egyletet”. Alig van valamire való város, ahol nem találunk már eddig is két-három részvénytársaságot 10—15 hivatalnokkal, még pedig a társadalom művelt osztályából sorakozó hivatalnokokkal. Az a néhány ezer pénzügyi és részvénytársasági tisztviselő, mely az országban elszórtan él, máig mint külön társadalmi osztály abszolút nem számít — sem társadalmi sem szakkérdésekben, mert a jelen pillanatig meg sem kísérelték a tömörülést, az egyesülést. Az egyesülésben pedig óriás erő rejlik, ne keressük az okát, hogy miért, hanem okuljunk a mindennapi tapasztalatokon, és ne utasítsunk vissza minden közügyet rideg közönyvel, különösen mikor ez a közügy — a saját ügyünk. Az alakítandó „pénzügyi és részvénytársasági országos nyugdíj egylete” a tervezet szerint, betegsegélyezési és temetkezési segélyt, végre állandó segélyt nyújtana tagjainak; ha a tag betegsegélyt nem vett igénybe, örököseinek legalább is azon összeg fizetendő, melyet befizetett, tehát a legrosszabb esetben csakis a befizetett tag-sági illetmény kamatai vesznének el. A tervet alapjában és elvben helyeslő érdekelt felek, ez uton is felkérhetnek, sziveskedjenek ebbeli nézetüket a „Magyar Pénzügy” szerkesztőségével (Budapest, Erzsébet-körút) mielőbb tudatni.

(Egy kis statisztika.) Az ujvidéki selyemfonógyárnak 1885—1891. évi működéséről közöljük a következő adatokat:

Évszám	A működésben volt orsók száma		Munkások száma		Feldolgozott selyemgubó kilgr.	Nyert selyemfonál kilgr.	A selyemből eladott	
	magyar	olasz	magyar	olasz			Lyonban kilgr.	Bécsben kilgr.
1885	140	130	152	94,886	7,200	7,010	190	
1886	120	184	78	112,713	7,493	5,400	2,093	
1887	140	176	89	95,141	8,971	6,533	2,438	
1888	180	260	127	104,898	10,381	8,428	1,952	
1889	180	281	108	143,640	11,970	11,970	—	
1890	180	296	91	114,660	9,555	9,555	—	
1891	180	394	60	113,946	8,742	8,742	—	
Összesen	—	—	—	779,984	64,311	57,638	6,673	

A selyemfonál kilogrammjának ára az utolsó 25 esztendőn át roppant ingadozó volt, mert míg 1861-ben 101 franc volt, 1888-ban 120 francra felugrott, ellenben 1885-ben 52 francra esett, a tavalyi esztendőben pedig egész 44 francra leszállott. Brutto bevétel volt tehát az ujvidéki selyemfonógyárnak 1885-ben 374,400 ft., 1891-ben pedig 384,648 ft.

(Helyettesítés.) Az öngyilkossá lett Szép Dezső közjegyző halálával megüresedett hód-sági közjegyzői állás teendőit, a szegedi közjegyzői kamara megbízása folytán, Szeberényi István apatini közjegyző fogja helyettesképen ellátni addig, a míg e hely be nem töltetik.

(Oslókört) berendezését tervezik Ó-Kéren. Maga a község szándékozik azt föllátni, melyhez használt távirtda huzalokat a megyei törvényhatóság útján a minisztériumtól kér.

(Az államtisztviselők katonai szolgálati viszonyai.) Az új véderő-törvény, melynek intézkedései oly súlyos terhet raknak a nemzet intelligens fiatalágának vállaira, kényszerítve őket arra, hogy a katonai bölcsességet egy idegen nemzet nyelvén sajátítsák el s ha e hazafias önérzetüket mélyen sértő feladatnak megfelelni nem képesek, őket a második évi szolgálat szegyenletes büntetésével sújtja. — sok tekintetben az államtisztviselők anyagi érdekeit is érzékenyen érinti. A régi katonatörvény ugyanis az állami tisztviselők és gyakor-nokok szolgálati viszonyai tekintetében, ha hadkötelezettségüknek még nem tettek eleget s ennek teljesítése végett ténylegesítés céljából akár a közös hadsereghez, akár pedig a honvédséghez próbaszolgálatra bevonultak, úgy intézkedett, hogy a hadkötelezettség lerovása végett bevonuló állami tisztviselőknek és alkalmazottaknak a hivatalból tényleg bekövet-

kezett eltávozásuk napjától számítva, még három havi fizetés járt. Ezen három havi fizetés től az új törvény intézkedései folytán elesnek, kivételt képezvén e tekintetben azon állami szolgálatban álló tartalékos tisztiek, kik az előléptetési jog biztosítása céljából vonulnak be, s kik szabadságidejük tartama alatt is élvezik illetményeiket. A királynak a múlt év október havában kelt elhatározása folytán a belügy-miniszter ugyanis arról értesítette a törvényhatóságokat, hogy az új véderő-törvény életbe lépése következtében a régi szabályok hatályon kívül helyeztetnek, s helyettük következő új intézkedések lépnek életbe: Ha a hadkötelezettségben álló hivatalnokok, szolgák hadszolgálati kötelezettségük lerovása végett akár rendes, akár tényleges szolgálatra behivatnak, rangjuk és hivatali minőségük megtartása mellett számfeliettké válnak, s állomásuk betöltendő, illetményük távozásuk napjától azonnal beszüntetendő és felvett illetményeiken felül egyéb javadalmasban vagy segélyben nem részesíthetők. Tényleges szolgálatuk letelte után pedig az erre vonatkozó okmányokkal 30 nap alatt okvetlenül jelentkezniök kell előjáróságuknál, mely azután intézkedik elhelyezésükről, illetőleg jelentést tesz az illető miniszternek és saját költségén újból leendő elhelyezésükig előbbi illetményük utalványozása mellett feletük rendelkezik. A mi pedig az állami szolgálatban álló tartalékos tisztiket illeti, kik az előléptetési jog biztosítása céljából, de mindenkor előzetesen kapott szabadság-folytán vonulnak be tényleges szolgálatra, szabadságidejük tartama alatt is élvezik illetményeiket. Ugyanily elbánásban részesülnek azok is, a kik időleges fegyvergyakorlatokra vonulnak be.

(A Vaskapu szabályozása.) A rendkívül kedvező vizállás lehetővé tette a vállalkozóknak a Vaskapu szabályozásánál, hogy már ma vizsodroknál egész hosszában felállíthatták a furóhajakat a munka újra való megkezdése végett. Az amerikai furók most nagyobb számban és kitünő hatással dolgoznak, úgy hogy az átlagos számítás szerint ez idén legalább két havi munkaidő lesz megnyerve. A rendkívül csekély vizállás, mely hónapokon át az utolsó ideig fennállott, lehetővé tette azonkívül, hogy az egész télen át a nagy ünnepek kivételével az összes gátokon ép úgy, mint a csatorna építésnél a Vaskapun dolgozhattak, úgy, hogy folyton 3000 munkást foglalkoztattak a Vaskapunál. A lezáró gát teljesen vizállóvá tétetett, úgy, hogy a csatorna medrében még akkor is szárazon lehet dolgozni, ha a Duna 5 méternyire emelkedik a szempont fölé. Ezen jövődéli hajózási csatorna medrét egész hosszában több vágány szeli keresztül és e vágányokon folyton szállítanak nagymennyiségben a kimélyítendő csatorna ágyából tört kőzeteket. Greben mellett is váratlanul kedvezően halad az örvény közepébe beleépítendő hosszú gát felhanyása. Ha a költségvetés megengedné, az idén sokkal nagyobb részét lehetne elvégezni a munkálatnak, mint a mennyi erre az évre volt előirányozva.

(Meghívó.) A „Mária Dorothea-Egylet” f. év február 21-én, vasárnap d. e. 11 órakor Budapesten, a lipót-utcai új városház társalgó termében tartja meg VII-ik rendes évi közgyűlést, melyre az egyesület tagjai és az ügybarátok ezennel meghivatnak. Főbb tárgyak: A választmány évi jelentése. Jelentések a pénztárról, a tanítónok otthonáról, a közvetítő irodáról. A költségvetés megállapítása és a felmentvények megadása. A tisztikar, a választmány és számvizsgáló bizottság megválasztása. Az alapszabályok új tervezetének megerősítése és végleges megállapítása. Esetleges indítványok. Szavazásra minden egyesületi tag jogosult, vidéki tagok írásban is szavazhatnak. Az évi jelentés, továbbá az egyesület anyagi állapotára és működésére vonatkozó főbb adatok jelen meghívóval együtt minden egyes taggal közöltetnek, s kérjük azoknak előleges tanulmányozását. Új tagok bejelentése, továbbá tagdíjak és adományok az ülés folyama alatt is elfogadtatnak. Vendégeket szivesen látunk. Kelt az egyesületi

választmányának 1892. január 31-én tartott ülése megbízásából. Az egyesület nevében: Gróf Csáky Albinné, elnök.

(Iparosoknak való kereskedelmi szaklap.) A „Magyar kereskedők Lapja”, ezen már tizenkettedik évfolyamban lévő, Budapesten megjelenő, nagy tekintélynek örvendő szakközöny, az iparosokat érdeklő ügyekkel is foglalkozik. Minden egyes számában (heti szemléjében) kimerítő tájékoztatást nyújt a kereskedelem és ipar terén előfordult kérdésekről. Előfizetőinek díjmentesen ad részletes felvilágosítást minden kereskedelmi, ipari, biztosítási, jogi és regálügyben. A „Magyar kereskedők Lapja” az összes minisztériumok, a megyék, a városok, községek, társulatok szállításaira és építkezéseire vonatkozó hirdetményeket leggyorsabban közli. „Magyarországi cizégek tára” című ingyenmellékletén az újonnan bejegyzett és törölt cizégek közli. „Sorsolási értesítő” ingyenmellékletén az összes sorsolásokat hitelesen közli és előfizetési ára összes mellékleteivel együtt egy negyed évre két forint.

Törvénykezés.

A szt.-tamási tömeges mérgezés.

A múlt év nyarán Mátics Szilárd szt.-tamási községi rendőrbiztosnál Sasin Jelena szt.-tamási lakos azon feljelentést tette, hogy özv. Pivniciski szül. Tutarov Milicza öt hosszabb idő óta beteg anyjának megmérgezésére birni akarta, kijelentvén előtte, hogy ugyanazt tette ő is atyjával Tutarov Szávával s hogy a biztosan ható s a hullán fel nem ismerhető mérget részére 10 frton megszerzi.

Ezen bizalmas feljelentés folytán a nyomozás megejtetvén, a rendőrbiztosnak 1891. évi augusztus 12-én sikerült — Sijácsics Legyenzskki Száva segélyével — a Pivniciski Milicza által Sasin Jelenának felajánlott mérget az előbb nevezettnek házában megtalálni.

A Pivniciski Miliczánál lefoglalt, egy dobozban elhelyezett fehér por, a vegyvizsgálat során arsenessavnak (arsenicum album) bizonyult.

Ugyancsak ezen alkalommal a vizsgálóbírónál jelentkező Belity Manojló azt vallotta, hogy a vele egy ideig vadházasságban élő Pivniciski Milicza három ízben levest készített részére, amelynek elköltése után lázas állapotba jutott, testében reszketett, hányási ingert kapott, elájult.

Mint hogy a Belics Manojló által elmondott tünetek a mérgezés okozta hevenybellobot karakterizálják, a vizsgálat ezen nyomokon s azon feltevésekből kiindulva, hogy Pivniciski Milicza s a vele sűrűn érintkező Kurjakov, férj. Vuics Nata és Kernác szül. Bauer Zsuzsanna hozzátartozóinak a közel multban történt hirtelen elhalálása erőszakos okra vezethető csak vissza: egyuttal Kurjakov férj. Vuics Nata és özv. Kernác szül. Bauer Zsuzsanna személyére is kiterjeszkedett s a Kurjakov Natánál foganatosított házmotózás alkalmával a csendőrség rongyba csavart 3 grammnyi arsenessavat kutatott fel.

Mindhárom letartóztatott vádolt a vizsgálat során, idáig legalább tagadásban van.

De mégis Pivniciski Milicza beismeri, hogy dr. Majnszki Milutin orvos rendelvényére 1890. évi július 30-án 50 grammnyi mennyiségű arsenessavat és 1890. évi november 18-án 100 grammnyi arsenessavat kapott a szt.-tamási gyógyszerházból patkánymérget gyanánt. Beismeri továbbá azt is, hogy a november 18-án kézhez vett mennyiséget veje: Jankov Czvetá ó-soóvei lakos részére — ennek tudta nélkül — kapta, miután a rendelő orrossal — ennek vallomása szerint — elhitette, hogy a fehér mirenyt — patkánymérget — veje szükségli.

Ezen alapos gyanuokok folytán a vizsgálat szükségesnek találta Tutarov Száva, Stojsics Szteva és Kernác Manojló hulláinak exhumálását s felboncolását.

Az ezen alkalommal észlelt tünetek felülvéleményezés céljából, az országos igazságügyi orvosi tanács elé terjesztettek, ahol a törvényszéki orvos véleményét mindenben elfogadták.

Ennek folytán dr. Orosdy Lajos kir. alügyész vádindítványát beterjesztette a kir. törvényszék elé, s azt a február hó 11-iki tárgyaláson a kir. törvényszék el is fogadta.

Az ügy referense Aschinger Ferencz kir. törvényszéki bíró.

Az ügyészi indítvány nagy gonddal s fáradsággal van összeállítva, s kivált azon része, melyben a hullaboncolás eredményéből éles s világos logikával vonja le a bűneselekményre s a bűnösre való következtetést, a tudomány magas színvonalán áll.

Röviden a következőkben kivonatoljuk dr. Orosdy Lajos kir. alügyész indítványát:

Gyilkosság büntetvével terhelt özv. Pivnicsei sz. Tutarov Milica és társai elleni bűnygyben indítványozom: hogy özv. Pivnicsei sz. Tutarov Milica és Kurjakov férj. Vuics Nata szót-tanási lakosokat, valamint özv. Kernacz szül. Bauer Zsuzsanna verbászi lakost, a btk. 278. §-ába ütköző gyilkosság büntette miatt vád alá helyezni stb. stb.

Mert stb. stb. (s felsorolják az elébb adott tényállás.)

Ugy Tutarov Tima, mint pedig Kernacz Manojlo halálát megelőző s hirtelen fellépő betegség constatált tünetei, nevezetesen: a hányási inger, a göresök, a nyelési nehézség és a hasmenés, az orvos szakértők egyező véleménye szerint a heveny mérgezésnek ismérvei, s ha a beteg életében arsenmérgezésre az orvosok egyike sem gondolt, ez egyedül abban leli okát, hogy a heveny gyomor és bélhurut az arsenmérgezésből alig megkülönböztethető, egyező karakteristikonokkal bír!

Igen természetes, hogy a mérgezés tényének a mérgezésnek, mint haláloknak constatálása a kiderítettek után a boncolásnak és vegyvizsgálatnak képezte feladatát.

Annak figyelembevételével, hogy a tudományos tapasztalatok szerint az arsenessavnak már 1—5 centigrammja mérgezési tüneteket idéz elő s letális dosisa 10 centigrammnál kezdődik, hogy a mérgezés tünetei a legnagyobb adagoknál is csak $\frac{1}{2}$ —1 óra múlva lépnek fel, hogy ezen méregnek a szerves testből való kiküszöbölése feltűnő gyorsasággal megy végbe, úgy, hogy épen nem lehetetlen, hogy egy személy arsenmérgezés következményeiben hal el, dacára az arseneljes eliminálásának: nyilvánvaló, hogy a hullarészekben talált arsenmennyiség viszonyítva bár a hulla egész súlyához, csak törtrészét képezi a bevételezett adagnak.

Látnivaló tehát, hogy ha a hullának egyes csekély részeiben talált arsenmennyiség meg sem is közelítene a halálos (0.10 gr.) adagot, ezen körülményből a mérgezés következményeit halálökként még ki nem zárhatni, mert az előre becsatoltak szerint a talált mennyiség csak visszamaradt csekély része a sokkal nagyobb dosisnak, a melynek ismét más része a rend szerint fellépő hányás és szekürülés nem különben a földben való rohadási processzus által is a testből elvonatik.

Letális dosisról lesz különösen szó akkor, ha a körtünetek mérgezésre vallanak anélkül, hogy a halál egyéb okára következtetés lenne vonható s főleg az arsennek véletlenül avagy gyógyszerként a testbe való bejutása ki van zárva a miként ez az elbírálás alatt álló esetekben constatálva van megjegyezvén, hogy a pharmakopoe maximalis egyes adagja 0.005, napi adagja 0.02 gramm.

A fogatosított vegyvizsgálat Tutarov Szávanak 1080 grammnyi testrészeiben 0.01638 gramm mirenyessavnak megfelelő mirenyt, Stojits Szevanak 1000 grammot nyomó hullarészeiben az arsennek $\frac{1}{4}$ milligramm mirenyessavnak megfelelő nyomát és Kernacz Manojlonak 805 grammnyi hullarészeiben 0.10293 grammot kitevő arsenessavnak megfelelő mirenyt constatált.

Ezen utolsó leletből kitetszik, hogy Kernacz Manojlo esetében a csekély hullarészben tényleg talált mirenytartalom is már a halálos adagot meghaladja, a halál oka tehát csak is mireny-mérgezés lehetett!

De Tutarov Száva esetében is határozottan a mirenynek a halálos adagot meghaladó mennyiségére kell következtetni, — ha a miként ezt az orvosi véleményből tudjuk — az egy kilogrammot nyomó hullarészben talált fehér mirenyt a bizonyára 50 kilot kitevő test-súlyhoz viszonyítva csak hét annynak vesszük, a mely esetben 11 centigrammnál többet, tehát letális adagot kapunk, ide nem számítva a felszivódott, de a 3 napi betegség tartama alatt kiválasztott nemkülönböztetett hányás és hasmenés által kiűzött mennyiséget.

A mirenyessavval való mérgezés mellett szól azonfelül a hullának constatált egészben mumificált állapota, a mely a testben elszórt nagyobb mennyiségű mireny hatásának eredménye stb. stb.

Ezen vizsgálati adatok az elhalálozást megelőző gravitózó körtünetekkel kiegészítve mindhárom esetben evidens arsenmérgezés állapítanak meg.

S mert a mérgezés ténye csak is a három vádlottnak állhatott érdekében, a kik terhükre eső atyjuk, férjük illetve szeretőjüktől szabadulni ohajtottak s a kikre a vizsgálat egyéb felsorolt adatai is mint tettesekre utalnak: őket a tervszerűen, a beállható következmények latbetetésével párosult higgadt megfontolással, hosszabb időn át előkészítetten elkövetett, az ember életének megsemmisítésében nyilvánuló a btk. 278. §-ába ütköző gyilkosság büntetvével vádolni s a legsúlyosabb büntetőjogi szempont alá eső vádbeli bűneselekményre való tekintettel — vizsgálati fogságuknak fentartását szorgalmazni kellett.

A közönség köréből.*

Tisztelt szerkesztő úr!

Nem tartozom azok közé, akik csekély okok miatt mód nélkül panaszkodnak. De azt hiszem, mégis, hogy most teljesen jogos ezen felszólalásom.

Belátom én magam is, hogy a városnak nincs annyi pénze, hogy minden utcáját jól kikövezhesse, és tudom, hogy ha csak egyes utcák kikövezése áll módunkban, akkor először azon utcák kövezése kerül sorra, amelyeknek legnagyobb a forgalma.

De épen ezért nem foghatom fel, hogy miként lehetséges az, miszerint a hidhoz vezető s a Danauteza folytatását képező ut annyira elhanyagoltassék.

Ezen az uton mennek át Pétervárad felé, ez az ut vezet a hajóállomáshoz, s ép azért annyira forgalmas, s oly sok kocsi járja, mint tán egy más utcát sem.

És mégis annyira el van hanyagolva ez az ut, hogy alig lehet rajta végigfuvarozni, s minden perezen hol egy kocsikerék, hol egy ló lába lesz a feneketlen kátyuk s lyukak áldozata.

Pedig hát nem is kellene újból kövezni ez utat, mert már van rajta kövezet, hanem csak egyszerűen jó karban kellene azt fenn tartani.

Ha a városnak gondja van arra, hogy a mellékutcák is kiköveztessenek, bizonyára nem szabadna a forgalomnak ilyen akadályát megtűrnie.

Vagy talán arra nem lagnak befolyásos városatyák?! Egy kereskedő.

* Szívesen adunk helyet e rovatban a közönség felszólalásának s panaszának, de csak akkor, ha az valóban a közérdeket érinti s minden személyeskedéstől ment. Szerk.

Szerkesztői üzenetek.

Szerecsen. Bizonyos okból a küldött nem közölhető. Szeretnénk Önnel személyesen néhány szót váltani. Kérjük szíves látogatását.

Kivánsi. Csakugyan jól tudja, mert egy ilyen tárgyú kérvény valóban beérkezett a választmányhoz. Nem vagyunk Önnel egy nézetben. Egy életerős egyetnek életjelt kell adni maga felől kifelé is. Már pedig a kérdéses egyet ezt eddig nem tette. Ahhoz pedig kétség sem fér, hogy a város legintelligensebb s legtekintélyesebb egyesülete csak a tudott módon lesz

képes imponálni. Majd meglátjuk mit határoz a választmány. Nem hisszük, hogy a körvénynek helytadna, mert már tavaly épen lapunk szerkesztője tett ugyanilyen értelmű indítványt, de hát persze nem fogadták el.

Hosszú hajú. Közölhetem. Egyáltalán vegye fölünk azt a jó tanácsot: forgassa az irodalmi értékű könyveket, vagy esörgesse a háziasszony kulesait, és kevesebbet törődjék a politikával.

Censor. A szerkesztői felelősség nem engedi, hogy névtelen illetve olyan cikkek közöljünk kinek szerzőjét magunk sem ismerjük.

Kiadó laptulajdonos:

dr. Nemes Sándor.

Idegenek névjegyzéke.

Erzsébet szálloda:

Eörsy Ferencz utazó Budapest.
Schneeberger Ignác lelkész Uj-Verbász.
Freund Lajos utazó Bécs.
Vojnic Pista országgyűlési képviselő Szabadka.
Krausz Ferencz utazó Budapest.
Lederer Ignác utazó Budapest.
Radojesics Oszkár es. és kir. hadnagy Budapest.
Schlesinger Rezső utazó Bécs.
Sebő Jakab kereskedő Schönberg.
Friedjung Alajos kereskedő Bécs.
Weisz József mérnök Ada.
Schlesinger Rezső utazó Bécs.
Krausz Ferencz utazó Budapest.
Bábolnay Lajos m. kir. honvédeztredes Szabadka.
Magner Ede utazó Budapest.
Rauschdorf Richard utazó Remscheid.
Goldstein Herman utazó Budapest.
Seidler Miksa utazó Bécs.
Gessner Ferencz utazó Stuttgart.
Wenzel Eduard kereskedő Bécs.
Roth Pál kereskedő Budapest.
Rosenstock Arthur kereskedő Budapest.
Weisz Rezső ügynök Bécs.
Schuschny Miksa utazó Bécs.
Königstein Sándor utazó Bécs.
Dürer Rezső János utazó Bécs.
Dr. Csordás György ügyvéd Zombor.
Kolics Anna magánzó Zombor.
Lalosiévi Jakab fölbirtokos Zombor.
Telek Ferencz utazó Budapest.
Szendei Richárd felügyelő Budapest.

Központi szálloda:

Polaschek Zsigmond óragyáros Bielitz (Csehor).
Dr. Neuschloti Antal ügyvéd Budapest.
Ring Gusztáv utazó Budapest.

Zöldkoszorú szálloda:

Pavlovics György theologus Karlóca.
Hámos József gazdatiszt Palánka.

Fehér hajó szálloda:

Pavlovics Stojan pénztárnok Ó-Pazna.
Bogdanovics Tosa földbirtokos Ruma.
Rüss Miklós takács Uj-Verbász.
Zsivanov Pera földbirtokos Ó-Sooové.
Szabó Károly rendőrőrmester Ó-Sooové.
Eichard Károly jegyző Kulpin.
Matojovics Szvetozár kereskedő Zimony.
Zagovacz Nikola pincér Karlóca.
Matojovics Szvetozár kereskedő Zimony.
Olies Dragutin magánzó Belgrád.
Stojakovics Milos földbirtokos Ó-Palánka.
Radovanovics Milos földbirtokos Zsablya.

Teve szálloda:

Horvát János vendéglős N.-Beeskerek.
Csábi Nina magánzó Zsablya.
Araniczki Szvetozár vendéglős Nádaly.
Kerer Gyula földbirtokos Titel.
Spiny János földbirtokos Titel.
Papik Miksa földbirtokos Temerin.
Kovacevics Milan hivatalnok Szt. Tamás.
Mostalia Sándor kereskedő Belgrád.
Lakity Novák földbirtokos Goszpodince.
Babity Péter tanító Goszpodince.

Vizállás.

	febr. 10.	febr. 9.		febr. 10.	febr. 9.
	m é t e r			m é t e r	
Duna:	Pozsony	3.91 2.57	Tisza:	M.-Sziget	0.24 0.24
	Komárom	3.46 3.27		Tekeháza	0.30 0.32
	Budapest	3.44 4.71		V.-Namény	4.18 2.44
	Mohács	5.16 5.28		Tokaj	4.— 4.04
	Ujvidék	3.78 3.70		Szolnok	2.26 2.02
	Panesova	2.94 2.80		Csongrád	1.80 1.70
	Orsova	3.29 1.11		Szeged	2.00 1.87
				T.-Beese	1.66 1.50
				Titel	3.26 3.16

KIS LUTRI.

	Február 10				
Prága	8	73	35	48	85
N.-Szeben	54	90	42	15	46
Lemberg	65	1	27	42	89

Hirdetések felvételnek
e lap kiadóhivatalánál
Erzsébettér 6. sz. a.

Schosberger Fülöp

ékszerész és óras Ujvidéken.

fő-utca 29. (szemben a r. kath. templomépülettel)

ajánlja drágakő, arany és ezüstárakkal, arany, ezüst zsebóra és ingaórákkal dúsán felszerelt raktárát a legolcsóbb árak mellett, valamint a Ferencz-Józseftér 3. szám alatt (Lakits-féle házban) létező óra és china-ezüst tárgyakkal a legdúsabban felszerelt fiókját.

Minden e szakba vágó javítások a legjutányosabban és a legpontosabban eszközöltetnek.

Órák és órajavításokért 1 évi jótállás.

REITTER ISTVÁN

cs. és k. udv. kocsigyára Vácson.

Állandó raktár:

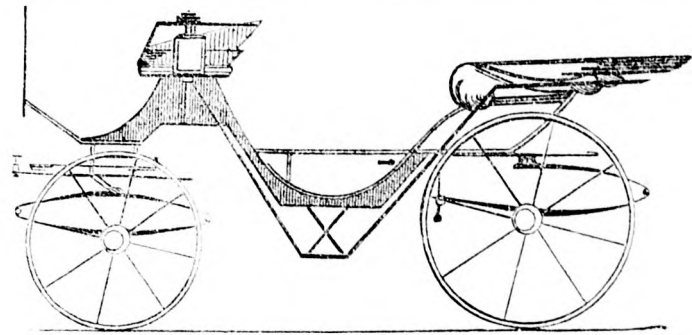
Budapesten, népszínház-utca 2. sz. a.

a népszínház átellenében a József-körút sarkán

ajánlja a n. é. közönségnek

kocsi-gyártmányait és pedig minden-nemű diszkocsit,

a legnagyobb gondal a helyi viszonyokhoz alkalmazott franczia minták szerint készítve, eskis a legjobb minőségben igen mérsékelt árakon.

Képes árjegyzékek, valamint rajzok kívánatra ingyen és kérmentve.

Gyáram, melyet a n. é. honvédelmi-miniszterium nagyszabású megrendelésének eszközésére a legújabb vívmányu gépek felhasználásával gőzerőre rendeztem be, e megbízatásnak megfelelően, immár rendelkezésre áll a n. é. közönségnek, és bármely bel- vagy külföldi versenyt előnyösen állja meg.

RECHNITZER JÁNOS

MŰFESTÉSZETI MŰTERME

Ujvidéken, konyér-utca, 6. sz. a.

Elválal e szakmába vágó mindennemű megbízást, s különösen a fénykép és eredeti után való arcz-képfestést műveli.

Végez továbbá egyházi festészetet is, még pedig ugy szentképek, mint egyházi zászlók és templomi falképek festését; mindezen felül külön szakosztálya van ezimer és ezégek festésére.

A műtermem részére megnyert s akadémiái képzettséggel bíró művész és szakerők azon kellemes helyzetbe hoznak, hogy a t. közönség mindennemű követelményeinek képes vagyok megfelelni. Ezenfelül az olcsó árak arra számítvák, hogy vállalatom minden körben támogatást leljen.

Tisztelettel
Rechnitzer János.

Vasárnap is nyitva.

SINGER J.

Első fényképészeti és arczképfestészeti műterme

Ujvidéken, a „Zöld koszorú” szálloda mellett.

Ő Fennsége Nikita montenegrói fejedelemnek. Ő nagyméltósága báró Nikolics Fedornak, a szerb egyházi congressus királyi biztosának. — Odesealehi herczegnek, Schwarzenberg herczegnőnek, Stauffenberg grófnak, Franassevics E. szerb miniszternek kitüntető elismerése: Karácesonyi Kamill grófnak meleg elismerő nyilatkozata a fényképészethben való eredményes oktatásért stb. stb.

Brankovits György szerb patriarchát s az összes szerb püspököket is szerenesém volt lefényképezni, nemkülönben Hoyos grófot és sok más magasrangú uraságot, még pedig valamennyiök kitünő meglegedésére.

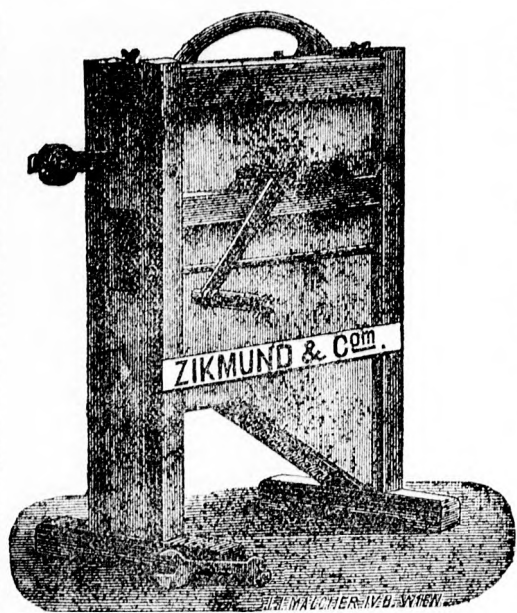
A legkitünőbb kivitelű izléses képek a legjutányosabb árakon.

Specialista a gyermekek fényképezésében.

Figyelemre méltó arcz- és fényképekből állandó kiállítást rendeztem műtermemben, mely mindenki részéről megtekinthető.

Uj szerkezettü
Kukoricza-morzsoló
szelelővel és szelelő nélkül.

1500 darabnál több használatban.

Saját gyártmányunk.

szupla

Leszállított árak mellett.

Zikmund és Társa

Első ujvidéki gazdasági gépgyár

és

Fémöntőde

Ujvidéken, Rézműves utca 19. sz. a. (saját házában).

Szállít a legalkalmasabb feltételek mellett minden e szakmába vágó mezőgazdasági gépeket, különösen kukoricza-morzsolókat, saját szerkezettü „Ujvidéki Dryll”, sorvető gépeit, szeeskavágókat, a legjobb minőségü daráló gépeket.

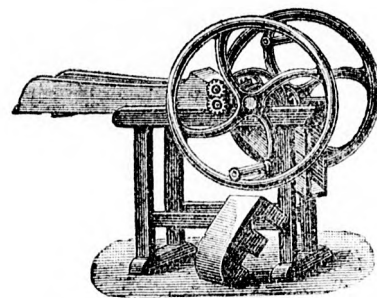
H A Z A I P A N .

Teljes

Malomberendezéseket

vállalnak és legpontosabban eszközöltetnek.

Szeeskavágó.

Mindennemü gépjavitás elfogadtatik. — Képes árjegyzékek kívánatra bérmentve küldetnek.

Használt gözeséplök vétele és eladása.

Az igen tisztelt közönség becses figyelmét bátorkodunk jól berendezett

könyvnyomdánkra

felhívni; mindennemü kivitelü és jutányos nyomtatványokkal szolgálhatunk. Tisztelettel

Hirschenhauser és Reitzer.

Nyomatott Hirschenhauser és Reitzer könyvnyomdájában Ujvidéken.